

Voorzijde Villa Welgelegen, rijksmonument sinds 2001

J'ørn en Lia Copijn

Omarm de natuur

BEWUST OF ONBEWUST KENT WELHAAST IEDEREEN WERK VAN DE FAMILIE COPIJN, AL GENERATIES LANG ACTIEF IN DE INRICHTING VAN TUINEN EN LANDSCHAPPEN. ALS TELG VAN DE ZESDE GENERATIE GEEFT J'ØRN COPIJN MET ZIJN VROUW LIA INVULLING AAN DE FAMILIETRADITIE, MET VEEL OOG EN AANDACHT VOOR DE KRINGLOOP VAN DE NATUUR.

Het Wilhelminapark in Utrecht, de Bolwerken in Haarlem en de tuinen van het Rijksmuseum in Amsterdam hebben gemeen dat het ontwerp komt uit de koker van een Copijn. Bijzonder bij het Wilhelminapark is dat dit begin deze eeuw, door een Copijn, is gerenoveerd naar het oorspronkelijke ontwerp uit 1888. Zo zijn er meer projecten waarbij een jongere generatie opdracht krijgt een tuin, park of landschap van een voorouder in ere te herstellen. Het park van Villa Pavia in Zeist is er daar één van. J'ørn heeft in 2003 een plan gemaakt voor renovatie van een ontwerp uit 1855 van zijn overgrootvader, Jan Copijn.

Verder zijn in tientallen Nederlandse steden voorbeelden te vinden van tuinen en landschappen die het stempel van Copijn dragen. Van noord tot zuid en van oost tot west. Van de binnenbeplanting in het hoofdkantoor van de Gasunie in Groningen tot de Geheime Tuin van kasteel Vaeshartelt bij Maastricht. Van particuliere tuinen in Hengelo tot verplanting van Park Brederode in Bloemendaal. Stuk voor stuk gaan de opdrachtgevers er prat op dat een Copijn eraan meewerkte.

J'ørn en Lia Copijn voor een linde in Achterberg Foto: Mariette Kamphuis

Twee takken

Het verhaal van de familie Copijn begint in 1763. In dat jaar start Hendrik Copijn in Groenekan een boomkwekerij. Een van zijn zoons, ook Hendrik geheten, zet die voort. Vanaf de derde generatie, met de in 1812 geboren Jan, staat de naam Copijn ook voor tuinarchitectuur.

Twee zoons, opnieuw een Hendrik, de vierde inmiddels, en zijn halfbroer Pieter Gerard nemen eind negentiende eeuw het vaandel van Jan over. Zij werken eerst een tijd goed samen, maar gaan ieder een eigen weg als de veel oudere Hendrik IV

een van zijn zoons wil laten toetreden tot het bedrijf. Pieter Gerard ziet dat echter niet zitten.

Tot op de dag van vandaag zijn twee takken Copijn bezig met het ontwerp van tuinen, beide met Groenekan als standplaats. J'ørn, een nazaat van Pieter Gerard, is de enige Copijn die de beschermde titel tuin- en landschapsarchitect mag voeren. Hij runt zijn adviesbureau Copijn Bruine Beuk samen met zijn vrouw Lia, de eerste vrouwelijke tuin- en landschapsarchitect in de familie Copijn met een officiële opleiding. Ze

werken vanuit Welgelegen, het familiehuis dat opa Pieter Gerard in 1881 laat bouwen. Sinds 2001 is Welgelegen een rijksmonument.

Imker

Gezien van een afstandje lijkt het zo heel vanzelfsprekend dat J'ørn in de voetsporen is getreden van zijn voorvaderen. De werkelijkheid is anders, zo blijkt als hij zijn verhaal vertelt. "Ik ben geboren in Gerswalde, een dorpje zo'n honderd kilometer ten noordoosten van Berlijn. Mijn vader was kunstschilder in het tehuis voor gehandicapte kinderen daar."

Jørn in 1967
Foto: Harry Kleyn

tenknipsel over een oude linde op een boerenerf die zou worden omgehakt. De boom was echt gevaarlijk. Ik schreef terug dat ik naar huis kwam om de boom te zien.”

De puzzelstukjes vallen vervolgens precies op hun plaats: Jørns ouders kennen de hoofdinspecteur van Staatsbosbeheer in Utrecht. Die vindt het een geweldig idee om de linde te redden. Hij weet de eigenaren te overreden de grond rondom de boom te verpachten, zodat Staatsbosbeheer opdracht kan geven tot de redding. In juli maken de broers Copijn hun offerte voor de eerste Nederlandse boomverzorging; het echte werk (stam schoonmaken en verstevigen, verankeren hoofdtakken en verkleinen van de kroon) begint net voor de jaarwisseling. De broers hebben dan net vrijaf van hun werk bij Maurer.

De reddingsactie krijgt landelijke bekendheid. Kranten schrijven erover en het radio-programma *Weer of geen weer* neemt een interview af. “De mensen waren het zat dat zoveel eeuwenoude bomen verdwenen”, zegt Jørn. Lia is een van de mensen die komen kijken als Jørn en Allrik in de eerste weken van 1966 aan het werk zijn. Jørn en Lia hebben elkaar al enkele malen eerder ontmoet, maar pas onder de linde is sprake van een wederzijdse vonk.

Villa Welgelegen

Het is het begin van een hechte band die

“ Jonge bamboe-scheuten zijn nog lekkerder dan asperges ”

Als de leiding van de Duitse Democratische Republiek (DDR) - waar Gerswalde ligt - andere plannen krijgt voor het instituut, vertrekt het gezin halsoverkop naar Nederland. Het is december 1950. Jørn is dan bijna tien. Na de middelbare school en het vervullen van de militaire dienst keert hij terug naar Duitsland voor een opleiding tot imker. “Er waren geen beurzen, dus ik moest eigenlijk een vak leren waarmee ik vrij snel zelfstandig zou kunnen worden.” Het bestaan als imker valt in de praktijk tegen, vult Lia aan. “Een imkerbedrijf is alleen ‘s zomers interessant. ‘s Winters slapen de bijen en dan is er dus te weinig werk.”

Jørn is als imker ook een stuk minder gelukkig dan hij laat weten in de brieven aan huis. Hij voelt dat er iets moet veranderen. “Opeens dacht ik aan de enorme oude linde bij slot Fürsteneck waar ik een cursus bijteelt had gegeven. Die boom werd verzorgd en hoefde niet te verdwijnen zoals vaak gebeurde met

oude bomen. Dat vond ik heel bijzonder.” Navraag leert vervolgens dat de verzorging in handen is van Michael Maurer, grondlegger van de boomverzorging in Duitsland.

Reddingsactie

Jørn legt contact met Maurer en krijgt van hem een opleiding tot boomverzorging. “Drie maanden later schreef ik naar huis dat ik van beroep was gewisseld.” Het nieuwe beroep bevalt een stuk beter dan het oude. Een van de redenen is dat boomverzorgers levend materiaal redden. Als boomverzorging zet Jørn de eerste echte schreden in de voetsporen van zijn opa. Na een tijdje sluit zijn oudere broer, Allrik, zich bij hem aan. Samen voeren ze projecten uit in heel Duitsland.

Het dreigende einde van een honderden jaar oude lindeboom in Achterberg leidt in 1965 de (definitieve) terugkeer van de broers naar Nederland in. “Mijn tante stuurde een kran-

Kroezebom-Gé Klein Wolterink

Jørn en Lia in 1969 bezegelen door te trouwen. Ze gaan wonen in het koetshuis van villa Welgelegen. Jørn heeft dan al een kleine drie jaar met Allrik een eigen bedrijf voor boomverzorging, ‘Gebroeders Copijn Boomchirurgen’. Ze beginnen voor zichzelf nadat Maurer hun idee voor een Nederlandse dependance afwijst. De zaken gaan goed. Begin jaren zeventig hebben ze tientallen werknemers en zijn er vestigingen in België en Luxemburg. De dienstverlening breidt zich gaandeweg uit van pure verzorging tot het inpassen van beplanting in bebouwde omgevingen, inclusief het praktische werk als het verplanten van bomen. Zo schuift het werk van de broers langzaam richting dat van overgrootvader Jan en opa Pieter Gerard.

De stap in de voetsporen van de voorvaders is compleet als Lia en Jørn begin jaren tachtig gaan samenwerken. Dan blijken ze behalve in de liefde ook in het werk een uitstekende match te zijn. “Toen we elkaar ontmoetten onder de linde studeerde ik tuin- en landschapsarchitectuur in Wageningen”, vertelt Lia. “Ik ben van de theorie. Jørn is een man van de praktijk.”

NMB

Een van de eerste grote opdrachten waar ze samen hun schouders onder zetten is binnenbeplanting en daktuinen voor de NMB, tegenwoordig ING. De architect van het hoofdkantoor in Amsterdam-Zuidoost zoekt een tuin- en landschapsarchitect die een ontwerp kan maken. Ervaring met daktuinen en binnenbeplanting heeft de familie Copijn dan nauwelijks, maar Jørn heeft het vertrouwen van de architect en weet de NMB-directie te overtuigen van hun kennis en kunde.

Hij maakt het vertrouwen waar, met als gevolg dat de naam Copijn weer stevig op de kaart staat voor tuin- en landschapsarchitec-

tuur. Al snel volgen andere grote opdrachten, onder meer voor KPMG en, de eerdergenoemde, Gasunie. Naast deze en andere grote opdrachten, blijft er ruimte voor kleinschalige projecten voor particulieren. “Als is het maar een binnentuin van een paar vierkante meter of een dakterrasje”, aldus Jørn.

Werk, werk, werk

Midden jaren negentig verkopen Jørn en Lia hun bedrijf, inmiddels gevestigd aan de Gageldijk in Utrecht. In de naam komt de vestigingsplaats terug, vooral om verwarring met de andere Copijn te voorkomen. Het komt namelijk nog weleens voor dat opdrachtgevers die op zoek zijn naar Jørn per abuis terechtkomen bij Loek, zijn achterneef.

De belangrijkste reden voor verkoop is dat geen van de kinderen het bedrijf wil overnemen. Lia snapt goed waarom. “Ze hebben wel stagegelopen en vakantiebaantjes gedaan, maar ze waren het spuugzat, met pa en ma in hetzelfde bedrijf. ‘s Avonds aan tafel hadden we het alleen maar over werk, werk, werk.”

Koper Heidemij, tegenwoordig Arcadis, stelt als voorwaarde dat Jørn en Lia nog minimaal drie jaar aanblijven. Die drie jaar worden er twaalf: ze blijven beiden nog verbonden tot 2006. Jørn viert dan zijn vijftenzestigste verjaardag en vindt dat een goed moment om te stoppen. Althans, bij Copijn Utrecht.

100 jaar oud

Na Copijn in Utrecht, dat nog steeds actief is onder die naam ook nu er geen telg uit de familie meer werkt, volgt Copijn Bruine Beuk. Standplaats voor het adviesbureau is, zoals gezegd, het familiehuis in Groenekan. Zo woont en werkt Jørn weer vanaf dezelfde plek als toen hij in de jaren zestig met Allrik voor zichzelf startte. Een verschil: nu wonen Lia en hij in de villa in plaats van het koetshuis. Dat is tegenwoordig de woning van hun oudste dochter met haar kinderen.

In en om het huis is de filosofie terug te zien waarmee Jørn en Lia tuinen en landschappen ontwerpen: kijk goed naar de natuur, benut haar kracht en laat ruimte voor de wisselingen van de seizoenen. “De klimop is meer dan honderd jaar oud”, vertelt Jørn trots als hij de tuin laat zien. Bladeren kunnen het beste blijven liggen, vindt Jørn. Blad dat verteert beschermt de grond. Wegblazen is overbodig en onnatuurlijk, zegt hij. Om dezelfde reden groeit bij Welgelegen volop zevenblad, iets dat veel mensen, vergeefs, proberen met wortel en tak uit te roeien. “Het hoort er gewoon bij.”

Het is geen pleidooi om de boel zoveel mogelijk de boel te laten, maar wel bij ingrijpen de natuur met veel respect te behandelen. Wie die kunst verstaat hoeft minder snel en vaak de snoeischaar te pakken. “Ik heb tegen de bamboe gezegd tot waar ze mag groeien. Soms groeit er nog weleens een scheut over de grens. Die snijd ik dan af en eten we op. Jonge bamboescheuten zijn nog lekkerder dan asperges.”

Voor wie meer wil weten over de geschiedenis, leven en het werk van de familie Copijn zijn er de boeken *Met levend materiaal, 250 jaar Copijn 1763-2013; Het groene goud, 50 jaar boomverzorging in Nederland en Welgelegen, biografie van een Copijn-huis.*